

**Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна**

**«Затверджую»
Голова приймальної комісії,
ректор Харківського національного
університету імені В.Н. Каразіна**

**_____ Бакіров В.С.
«_____» _____ 2016 р.**

**ПРОГРАМА
фахового випробовування з валеології
для здобуття ступеня магістра та освітньо – кваліфікаційного рівня спеціаліста**

**Затверджено на засіданні
Вченої ради філософського факультету,
протокол № 7 від 19 лютого 2016 р.**

**Голова Вченої ради
філософського факультету
І.В. Карпенко**

Харків-2016

1. Теоретичні основи валеології. Валеологія як комплексна наукова дисципліна про здоров'я людини. Предмет, завдання та методи валеології. Місце валеології серед природничих наук та наук про здоров'я людини. Основні категорії валеології. Науково-категоріальний апарат валеології. Здоров'я як ключова категорія валеології. Поняття здоров'я, його інтегративний зміст. Здоров'я як практична і філософська проблема. Критерії здоров'я. Здоров'я і хвороба. Основні фактори, що впливають на здоров'я.

Валеологічні аспекти сучасного уявлення про структурну організацію людини. Світоглядні основи валеологічного уявлення про космопланетарну природу людини. Сучасні уявлення про організацію Всесвіту. Біоенергоінформаційна організація людини, його властивості і функції в процесі формування здоров'я.

Правила, принципи та моделі валеологічної діяльності. Етичні проблеми валеологічних досліджень.

2. Історія валеології. Історія пізнання людиною проблем власного здоров'я, його відновлення і збереження від стародавніх часів до сьогодення в контексті розвитку суспільства, науки і культури. Внесок вітчизняних та зарубіжних вчених у розвиток валеологічної науки. Розвиток валеології в Україні. Історія та здобутки харківської валеологічної школи.

3. Особливості сучасного стану здоров'я населення України та шляхи його поліпшення. Проблеми здоров'я у сучасному суспільстві: індивідуальний, груповий і суспільний рівні. Зумовленість здоров'я громадян України географічним, кліматичним і біологічним середовищем.

Поняття здорового способу життя, його складові. Формування здорового способу життя на основі традицій та культурної спадщини українського народу.

Здоров'я сучасного школяра. Мотивація здорового способу життя як соціальна і педагогічна проблема, шляхи її вирішення. Роль учителя у формуванні уявлень про культуру здоров'я кожного громадянина України як основи оздоровлення суспільства в цілому.

4. Тестування та моніторинг здоров'я. Цілі та задачі валеологічної діагностики здоров'я. Групи показників, що застосовуються для оцінки здоров'я. Оцінка та самооцінка здоров'я, критерії здоров'я. Моделі та норми при оцінці здоров'я. Основні проблеми в оцінці здоров'я. Вимоги до методів, що застосовуються для валеологічної діагностики.

Оцінка індивідуального здоров'я. Основні діагностичні моделі. Донозологічна діагностика здоров'я за функціональними показниками. Функціональний резерв на функціональні можливості. Методи їх оцінки. Тестування рівня здоров'я за прямими показниками. Біологічний вік та його визначення. Діагностика рівня здоров'я за резервами біоенергетики.

Адаптаційні резерви організму. Структурні та функціональні резерви. Види функціональних резервів. Методи їх оцінки. Добір індикаторної системи для оцінки адаптаційних можливостей організму.

Тестування фізичного здоров'я. Фактори фізичного здоров'я та методи, що застосовують при оцінці кожного фактору. Оцінка фізичного розвитку. Функціональні проби як основний метод тестування окремих систем органів. Інтегральна оцінка рівня фізичного здоров'я. Експрес-оцінка здоров'я.

Гармонійний стан психічного розвитку людини як показник психічного компоненту здоров'я. Складності визначення психічного компоненту здоров'я. Метод психологічного тестування як метод визначення рівня психічного здоров'я. Основні аспекти психічного здоров'я — емоційний, інтелектуальний, особистісний. Емоційний аспект здоров'я. Інтелектуальний аспект здоров'я. Особистісне здоров'я як інтегральний показник гармонійного співвідношення між різноманітними аспектами психічного здоров'я. Особливості застосування психодіагностичних методик в школі.

Групове та популяційне здоров'я. Показники, що застосовуються для їх оцінки. Соціальне здоров'я, його оцінка. Валеологічний моніторинг здоров'я. Види моніторингу.

Основні принципи. Добір методів, що використовуються при валеомоніторингу. особливості проведення моніторингу психічного здоров'я. Ведення «Паспорту здоров'я» як основний засіб валеологічного моніторингу здоров'я в освітніх закладах. Принципи побудови діагностичної роботи в закладах освіти.

5. Формування, збереження та зміцнення здоров'я людини в різні вікові періоди.

Основні етапи індивідуального життєвого шляху людини, їх закономірності розвитку, зміни та валеологічні аспекти кожного з них.

Загальні закономірності росту та розвитку людини. Поняття про ріст і розвиток. Вікова періодизація. Закономірності росту та розвитку дітей. Основні стадії статевого дозрівання. Поступовість ознак статевого дозрівання (основні статеві відмінності). Вікові особливості діяльності різних систем організму. Режим дня і працездатність людини. Вплив стану здоров'я на працездатність.

Фізіологія та валеологія ембріонального періоду. Медико-генетичне консультування. Фізіологія вагітності. Особливості психічної поведінки, руху, харчування в різні періоди вагітності. Вагітність та фармакологія. Вади розвитку. Ускладнення вагітності, їх профілактика. Пологи. Оцінка фізіологічної зрілості новонародженого.

Фізіологія та валеологія грудного віку. Роль рухів у розвитку дитини. Особливості взаємодії матері та дитини в грудному віці. Харчування, тренування терморегуляції та імунітету дитини. Хвороби немовлят, їх профілактика.

Фізіологія та валеологія дитинства. Анатомо-фізіологічні характеристики різних періодів дитинства. Фізичне виховання дитини. Шляхи удосконалення психіки та інтелекту. Харчування дитини. Хвороби дитинства та їх профілактика. Прищеплювання гігієнічних навичок. Освіта та статеве виховання. Режим дня дитини. Здоров'я дитини та школа: проблеми шкільної адаптації.

Фізіологія та валеологія підліткового віку. Анатомо-фізіологічні особливості. Поняття про статеве дозрівання. Харчування підлітка та шляхи його раціоналізації. Роль вчителів і батьків у формуванні та зміцненні здоров'я підлітка. Профілактика основних захворювань. Вільний час підлітка, заняття спортом, проблеми самовдосконалення. Профілактика девіацій. Формування установок на збереження і зміцнення здоров'я.

Фізіологія та валеологія юнацького віку. Анатомо-фізіологічні особливості. Фізичне вдосконалення. Культура міжособистісних відносин. Психічне здоров'я старших учнів. Критерії фізичного розвитку. Валеологічні аспекти харчування юнаків і дівчат. Режим дня. Особиста гігієна. Репродуктивне здоров'я, особливості його формування, збереження і зміцнення. Формування уявлень про здоров'я як умову реалізації життєвих і професійних планів.

Фізіологія та валеологія похилого віку. Поняття про геронтологію та геріатрію. Вікові особливості похилого віку. Теорії старіння. Гігієна сну в різні вікові періоди людини. Особливості режиму дня у літньому віці. Особливості режиму дня хворих.

6. Фізичне здоров'я людини. Поняття фізичного здоров'я та його сутність. Індивід як функціональна система, що самоорганізується і розвивається. Передумови формування і складові фізичного здоров'я індивіду.

Складові індивідуального фізичного здоров'я, його залежність від конституції людини, анатомії, фізіології індивіду. Здоров'язбережувальна роль симпато-адреналової системи. Рівень імунного захисту та неспецифічної резистентності як один з критеріїв здоров'я. Кров та лімфа як захисні системи організму. Групи крові та переливання крові. Уявлення про гуморальний імунітет як здоров'язбережувальний чинник. Природні фактори захисту та адаптивний імунітет. Основні положення вчення про алергію. Види алергії та анафілаксія. Протиінфекційний, противірусний та протипаразитарний імунітет. Віруси як фактор ризику здоров'ю людини. Імунологічні відношення в системі «мати – плацента – плод».

Еволюційні передумови рухової потреби. Вплив рухової активності на психосоматичний розвиток. Основні форми рухової активності. Фізична культура як

механізм тренування киснево-транспортних систем організму, розвантаження від стресу, нормалізації травлення, обміну речовин та регулювання маси тіла, підвищення резистентності організму.

Валеологічні аспекти загартовування. Врахування індивідуальних, психологічних, біоенергетичних властивостей індивіду у використанні валеологічного потенціалу різних способів загартовування та його значення для оптимізації фізичної і розумової працездатності. Оздоровчий відпочинок, його правила.

7. Харчування і здоров'я. Значення раціонального харчування для здоров'я і працездатності людини. Виховання у майбутніх вчителів навичок здорового харчування. Поняття про збалансоване харчування. Фізіологічні основи харчування. Значення білків, жиру, вуглеводів, вітамінів, води та мінеральних речовин у харчуванні здорової людини. Поняття про раціональне (повноцінне, збалансоване) харчування. Фізіологічні потреби здорової людини в харчових речовинах та енергії. Теорія адекватного харчування А. М. Уголева. Методи оцінки раціональності харчування.

Біологічна цінність продуктів. Класифікація харчових продуктів: нутрієнти, баластні сполуки, захисні компоненти, смакові й ароматичні речовини, харчові домішки. Антихарчові й інші компоненти їжі, що виявляють несприятливий ефект на організм, їхня характеристика.

Приготування їжі і контроль за якістю продуктів. Інтоксикація харчовими продуктами. Підбір існуючих засобів приготування їжі для збереження енергетичної цінності.

Норми харчування. Режими харчування. Фізіологічне значення режиму харчування. Розподіл часу харчування в залежності від частоти прийому їжі. Співвідношення калорійності їжі протягом дня. Правильне поєднання харчових продуктів. Загальні принципи укладання харчових раціонів. Фізіологічні та гігієнічні вимоги до укладання меню. Тип конституції та харчування. Укладання меню для різних груп населення відповідно до норм, що пропонуються Інститутом харчування Міністерства охорони здоров'я України. Вікові та сезонні аспекти харчування. Біоритми і харчування. Вміння і навички прийому їжі.

Системи харчування. Характеристика теорій харчування сучасних авторів (Шелтон Г., Брегг П., У. Г. Хей, Поуп Р., Джарвіс Д., Шаталова Г. З. та інші). Натуральне харчування. Вживання сирих продуктів. Вегетаріанство. Визначення індивідуальної системи харчування.

Національні традиції харчування українців. Обрядова їжа регіону проживання. Християнські традиції харчування. Пост. Харчові заборони. Доцільність традиційного народного харчування з позицій здорового способу життя.

Гігієнічні основи харчування окремих груп населення. Харчування дітей і підлітків. Харчування дітей у дитячих садках і школах. Фізіологічні й гігієнічні норми харчування людей, що займаються розумовою працею з урахуванням витрат енергії. Харчування спортсменів. Харчування в літньому віці.

Поняття про дієтологію та дієтотерапію. Профілактичне та лікувальне значення дієтичного харчування. Характеристика захворювань, викликаних порушенням харчування. Характеристика основних лікувальних дієт, вимоги до їхньої побудови. Надлишкове харчування. Ожиріння. Розвантажувально-дієтична терапія (голодування). Питний режим. Харчові та біологічно активні добавки.

8. Екологія і здоров'я. Екологічна валеологія як розділ валеології. Предмет, об'єкт, задачі, методи екологічної валеології. Моделі здоров'я. Чинники, що впливають на стан здоров'я людини: фізичні, хімічні, біологічні та соціальні. Природні й антропогенні чинники. Проблема визначення стану здоров'я населення та оцінка впливу екологічних факторів на стан здоров'я. Значення біологічних ланцюгів у переносі токсичних та інших шкідливих речовин (канцерогени, мутаген, алергени, радіонукліди та ін.) з навколишнього середовища до людини. Поняття про комбіновану, сполучену дію та комплексне

надходження шкідливих речовин до організму. Віддалені ефекти впливу шкідливих чинників на організм, прояви його у структурі і рівні захворюваності населення. Задачі науки і практики в управлінні системою «людина — навколишнє середовище».

Зумовленість здоров'я громадян України географічним, кліматичним і біологічним середовищем. Сучасний стан навколишнього природного середовища України.

Вплив погодно-метеорологічних факторів на здоров'я. Методи оцінки та прогнозування дії погоди на самопочуття та працездатність людини. Вплив клімату на здоров'я людини. Кліматичні курорти. Адаптація людини до зміни погодно-кліматичних умов. Методи запобігання метеотропним реакціям

Вода та її роль у житті людини. Водопостачання — місцеве, центральне; санітарна охорона джерел води; очистка і знезараження води; норми водокористування; гігієнічні нормативні вимоги до питної води, до водних басейнів для відпочинку, оздоровлення і спорту. Методи очищення питної води.

Забрудненість продуктів харчування та їх вплив на здоров'я. Поняття про екологічно безпечні продукти харчування. Характеристика пестицидів та шляхи їх надходження в продукти харчування Мікотоксини: характеристика, критерії оцінки. Джерела надходження мікотоксинів у продукти харчування Нітрати та нітрити та їх вплив на здоров'я. Методи очищення продуктів від нітритів та нітратів. Харчування в радіаційно забруднених регіонах. Очищення продуктів від радіоактивних ізотопів. Харчові отруєння. Генетично модифіковані продукти.

Шкідливі чинники фізичної, хімічної і біологічної природи, що впливають на здоров'я населення в житлових та виробничих приміщеннях. Міські біоценози, біоценози дому. Вплив пилу, загазованості, шуму, вібрації й інших техногенних чинників на організм людини. Вплив забруднених будівельних матеріалів. Хімічні чинники житлових та виробничих приміщень. Мікроклімат виробничих та житлових приміщень.

9. Основи психічного здоров'я. Поняття психічного здоров'я і проблеми його комплексного вивчення. Фізіологічні основи психічної діяльності. Взаємовплив біологічного і соціального у психічному розвитку індивіду. Критерії оцінки психічного здоров'я особистості.

Фактори ризику психічних захворювань в епоху НТР: інтенсифікація виробництва, гіподинамія, величезний потік інформації, дезакралізація тощо. Поняття про стрес. Фізіологічна основа стресу як адаптивної реакції. Види стресів. Механізми впливу емоцій людини на її органічні процеси. Емоційні фактори хвороби. Дистреси: загальна характеристика. Організуюча роль психіки у подоланні дистресів та емоційних криз, їх запобігання та відновлення тілесних функцій. Поняття про саморегуляцію, її основні види. Структура саморегуляційної діяльності. Роль загальнозміцнюючих заходів у формуванні психічного здоров'я.

Девіантна поведінка як міждисциплінарна область наукового знання. Девіантна поведінка, її визначення, предмет, об'єкт, основні признаки та види. Типи девіантної поведінки: делинквентний, аддиктивний, патохарактерологічний, психопатологічний, оснований на гіперздібностях типи девіантної поведінки, їх особливості та загальна характеристика. Види взаємодії індивіда з реальністю та їх зв'язок з типами девіантної поведінки. Структура девіантної поведінки.

Форми девіантної поведінки, закономірності та причини їх формування. Агресія та аутоагресія як форма девіантної поведінки, їх особливості та профілактика. Сексуальні девіації та особливості їх профілактики. Порушення харчової поведінки та її профілактика. Надцінні психологічні та психопатологічні захоплення, їх профілактика. Характерологічні та патохарактерологічні реакції та їх профілактика. Комунікативні девіації та їх профілактика. Аморальна поведінка та її профілактика. Неестетична поведінка, девіації стилю поведінки та їх профілактика. Стилї та особливості сімейного виховання та їх вплив на формування девіантної поведінки. Роль сімейного виховання у розвитку різних форм девіантної поведінки.

Психічна взаємодія між людьми. Діяльність, міжособистісні відносини, спілкування, соціальне схвалення або осудження і психічне здоров'я особистості. Позитивне мислення як шлях подолання негативних вербальних установок і формування позитивних.

Роль учителя у створенні поведінкової стратегії учня на збереження його психічного здоров'я.

10. Соціальні умови здоров'я. Суспільні складові довкілля як чинник формування та збереження здоров'я людей. Людина як біосоціальна істота. Компоненти української державної системи охорони здоров'я. Людина серед людей. Соціально-етичні особливості здоров'я людини. Зумовленість стану здоров'я з рівнем і характером розвитку виробництва, сфери соціальної життєдіяльності, соціальної структури і соціального захисту. Міжособистісні відносини на виробництві як фактор, що обумовлює відчуття соціального комфорту, самопочуття людини у робочому колективі.

Прояви девіантної поведінки (алкоголізм, наркоманія, токсикоманія, проституція, сексуальні збочення, суїцидні вияви), їх соціальні корені та вплив на здоров'я людини і суспільства. Психолого-педагогічні, біологічні і соціальні аспекти подолання залежності від алкоголю та наркотичних речовин.

11. Духовний світ людини і її здоров'я. Історичні аспекти розвитку уявлення про духовність. Історичні аспекти розвитку уявлення про духовність. Аналіз стародавніх духовно-езотеричних учень (йога, учення Піфагора, учення Орігена Александрійського). Аналіз стародавніх філософських учень на прикладі теософії і Живої етики.

Особливості філософсько-релігійного розвитку духовності в Україні. Українська Духовна республіка О. Бердника. Морально-етичні цінності українського фольклору (народні пісні, загадки, прислів'я, казки тощо). Сила духу та фізична досконалість — здобутки українського козацтва (Д. Яворницький, Б. Цимбалістий та ін).

Теоретичні основи сучасного уявлення про духовність. Мислення і духовність. Духовне здоров'я. Душа і її складові. Інтуїція. Загальнолюдські моральні цінності і норми. Умови формування волі, розуму, почуттів як складових компонентів духовного здоров'я. Духовні основи здорового способу життя. Духовні закони. Світські духовні вчення.

Енергоінформаційні характеристики тонких тіл людини. Духовно-психологічні функції енергетичних центрів. Загальна характеристика структури і функцій тонких тіл людини. Структура і функції енергетичних центрів – чакр. Загальна характеристика вивчень тонких тіл людини – аури.

Взаємозв'язок духовної культури у суспільстві (освіта, наука, мистецтво, релігія, мораль) і здоров'я людини. Взаємозалежність між духовним життям і фізичним здоров'ям людини. Сходи сходження або етапи духовного вдосконалення. Духовно-психологічні функції енергетичних центрів – чакр.

Сучасні уявлення про структурну організацію свідомості. Ступені розвитку людської свідомості. Структура і функції свідомості.

Духовність і освіта. Гуманістичне перетворення педагогічної парадигми (принципи цілісного інтегрального утворення). Принципові і методичні підходи до комплексної діагностики стану духовного здоров'я. Духовні цінності в системі виховання і освіти. Шляхи духовного самовдосконалення. Душевне виховання і самовиховання: складові і шляхи розвитку. Шляхи духовного розвитку людства. Духовна еволюція людини. Валеологічні традиції української родини: ідеали, звичаї. Духовний розвиток дитини. Сім'я як фактор формування духовного, психічного і фізичного здоров'я.

Особливості формування світогляду як валеологічна проблема. Розвиток самосвідомості людини як необхідна умова здорового способу життя. Роль учителя у засвоєнні дитиною загальнолюдських духовних цінностей.

12. Валеологічний потенціал організму людини. Поняття хронобіологічної норми. Основні характеристики і параметри біологічних ритмів. Сприятливі і несприятливі періоди працездатності та фізичного стану людини. Механізм і спектр біологічних ритмів. Індивідуальні ритми. Поняття десинхронозів.

Загальні відомості про довголіття. Критерії біологічного віку. Фізіологічні і психологічні механізми процесу старіння. Зміни функціональної діяльності систем організму (серцево-судинної, нервової, гуморальної, кровоносної, дихальної, травної, опорно-рухової) у процесі старіння. Продовження життя в експерименті. Можливості і перспективи збільшення тривалості життя.

Проблеми інвалідації населення України. Уживання наркотичних і токсичних речовин як чинник, який визначає дитячу інвалідність. Валеологічні аспекти роботи з людьми з особливими потребами.

14. Репродуктивний потенціал і здоров'я людини. Біологічні, психологічні та соціальні основи формування сім'ї. Еволюція статевих стосунків у людському суспільстві. Фізіологічна та соціально-психологічна готовність до вступу у статеві стосунки. Гендерний контекст системи статевого виховання дітей та підлітків. Рівноправні взаємини статей як основа запобігання виявів насильства в сім'я та суспільстві.

Функції сім'ї в суспільстві та їх характеристики: створення позитивного психоемоційного тіла, формування матеріально бази сім'ї, реалізація сексуальної функції, народження, виховання та матеріальне забезпечення дітей, дотримання здорового побутового режиму тощо. Визначення готовності до створення сім'ї та прогноз сімейного благополуччя.

Методи контрацепції. Генетичні консультації. Переривання вагітності та наслідки абортів. Планування сім'ї як основа зменшення кількості дітей з особливими потребами та дітей – соціальних сиріт. Венеричні хвороби та СНІД як наслідок випадкових статевих зв'язків. Уживання наркотичних та токсичних речовин як чинник, що обумовлює виникнення спадкових хвороб та порушення статевої функції.

15. Методи валеологічної профілактики та оздоровлення. Практичні методи формування і збереження здоров'я. Загальні принципи валеологічного підходу до оздоровлення.

Застосування надбань східних вчених та практиків для оздоровчої роботи (йога, суджок тощо).

Застосування природних засобів оздоровлення. Фітооздоровлення. Основні принципи та правила застосування рослин для оздоровлення. Апітерапія. Мінералотерапія. Аромалогія. Дельфінотерапія. Гірудотерапія. Застосування клімату для оздоровлення. Гідротерапія.

Сучасні оздоровчі системи. Немедикаментозна психосоматична гармонізація. Холодинаміка. Холотропне дихання. Ребефінг.

Побудова оздоровчої роботи в школі. Педагогічні валеотехнології. Досвід видатних педагогів із питань збереження здоров'я учнів. Валеологічне розвантаження школярів під час навчального процесу. Тренінгові програми у школі. Стратегія і тактика побудови індивідуальної оздоровчої програми.

16. «Основи здоров'я» як навчальний предмет та методика його викладання. Зміст і принципи валеологічної освіти та виховання. Процес навчання: визначення та сутність. Основний зміст, форми і напрями валеологічної освіти. Державні нормативні документи, які відображають зміст валеологічної освіти. Вимоги до предмету «Основи здоров'я» в сучасній школі. Групи валеологічних методів навчання (вербальні, практичні, наочні, активні, методи регуляції життєдіяльності, оздоровчі). Навчальні заняття. Особливості позакласної роботи з валеології. Вчитель-валеолог та вимоги до нього. Напрямки методичної роботи вчителя щодо впровадження здорового способу життя. Валеологічна культура як основа формування здорового способу життя. Інноваційні технології в освіті та здоров'ї. Методичне забезпечення практичної діяльності валеолога. Кодекс професійної етики валеолога.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ З ВАЛЕОЛОГІЇ

Основними *критеріями оцінювання* фахового вступного випробування з валеології є:

- знання та використання теоретичних та наукових підходів, які базуються на сучасних досягненнях в галузі здоров'я людини;
- знання та вміння формування стійких переконань щодо пріоритету здоров'я як основної умови реалізації фізичного, психічного, соціального та духовного потенціалу людини з урахуванням її індивідуальних особливостей;
- знання та вміння формування, збереження, зміцнення і передачу наступним поколінням знань про здоров'я та здоровий спосіб життя;
- знання та вміння щодо виховання бережливого, дбайливого та усвідомленого ставлення до власного здоров'я як однієї з найвищих людських цінностей, потреби самопізнання та всебічного самовдосконалення;
- знання та вміння застосовувати на практиці та у повсякденному житті основні принципи та закономірності життєдіяльності людини в природному та соціальному середовищах, спрямованих на збереження життя і зміцнення здоров'я;
- знання та вміння застосовувати на практиці та у повсякденному житті основних принципів, шляхів та методів збереження життя та зміцнення усіх складових здоров'я людини;
- навички використання надбань вітчизняної та світової науки для навчання учнів та вихованців основним методам самооцінки та контролю рівня всіх складових здоров'я;
- навички розвитку життєвих цінностей, спрямованих на заохочення вести здоровий спосіб життя;
- навички сформованості позитивної мотивації до здоров'я та здорового способу життя, ефективних принципів організації режимів праці та відпочинку;
- навички здорового способу життя, догляду за тілом, попередження найпоширеніших соматичних та інфекційних захворювань, травматизму, нещасних випадків, запобігання захворюванням, що передаються статевим шляхом/ВІЛ/СНІДу.

Екзаменаційний білет складається з трьох питань, які охоплюють теоретичний та теоретико-практичний матеріал з валеологічної проблематики. Кожне питання оцінюється за наступною системою балів:

100 - 80	Вступник знає загальні закономірності розвитку валеології, виявляє міцні та глибокі знання щодо теорій здоров'я та здорового способу життя, вміє самостійно логічно викладати свою точку зору, творчо використовувати знання, виявляє особисту позицію щодо цих знань, можливості використання їх з метою збереження, зміцнення, формування і відтворення здоров'я дітей, підлітків і дорослих, вміє пропагувати набуті знання і застосовувати їх на практиці. Відповідь написана грамотно з використанням валеологічних термінів і понять.
79 - 60	Вступник на достатньо високому рівні володіє навчальним матеріалом, вміє оперувати поняттями, фактами, явищами, достатньо логічно викладає матеріал, але допускає певні неточності, недостатньо повно уявляє можливості їх використання з метою збереження, зміцнення, формування і відтворення здоров'я дітей, підлітків і дорослих. Вміє пропагувати дещо неповні набуті знання і навички, застосовувати у повсякденному житті як елементи оздоровчої системи чи компоненти здорового способу життя. Відповідь в цілому написана грамотно з використанням фахових термінів і понять.
59 - 40	Вступник знає загальні закономірності розвитку даної галузі знань,

	відтворює значну частину матеріалу на репродуктивному рівні, знає основні положення програмного матеріалу, при викладенні навчального матеріалу допускає помилки, виявляє здатність робити висновки, недостатньо виявляє особисту позицію, недостатньо вміє пропагувати набуті знання. Відповідь є недостатньо послідовною, допущені певні неточності та похибки у логіці викладу матеріалу, власні висновки відсутні. Відповідь, в цілому, написана грамотно.
39 - 20	Вступник має фрагментарні знання, допускає значні помилки у викладенні навчального матеріалу, частково може відтворити навчальний матеріал в галузі здоров'я людини, за інструкцією може застосовувати набуті знання на практиці. Відповідь є фрагментарною, допущені значні неточності та похибки у логіці викладу матеріалу. Власні висновки відсутні.
19 - 1	Вступник має фрагментарні знання, допускає значні помилки у викладенні навчального матеріалу, частково може відтворити навчальний матеріал в галузі здоров'я людини. Відповідь є частковою, допущені значні помилки та неточності у логіці викладу матеріалу. Власні висновки відсутні.
0 балів	відповідь відсутня

При визначенні оцінки з фахового випробування з валеології підсумовується загальна кількість балів, отриманих вступником за відповіді на три питання екзаменаційного білету та ділиться на число питань. Таким чином визначається середній бал за відповідь вступник за 100-бальною шкалою (із заокругленням до цілого числа)

ЛІТЕРАТУРА:

1. Апанасенко Г. Л., Попова Л. О., Мальований А. В. Санологія (медичні аспекти валеології). – Львів, ПП «Кварт», 2011. – 303 с.
2. Бобрицька В. І., Гриньова М. В. та ін. Валеологія. Навч. посібник / За ред. В. І. Бобрицької. – Полтава, 1999. – 306 с.
3. Бондаренко А. Ф. Психологическая помощь: теория и практика. — Изд. «Класс», 2001. — 336 с.
4. Брехман И. И., Несторенко И. Ф. Природные компоненты биологически активных веществ: сахар и здоровье человека. — Л.: Наука, 1988.
5. Брехман И. И. Введение в валеологию – науку о Здоровье. – Л.: Наука, 1987. – 125 с.
6. Булич Е. Г., Муравов И. В. Валеологія. теоретичні основи валеології. – Київ: ІЗМН, 1997. – 224 с.
7. Булич Э. Г., Муравов И. В. Здоровье человека. – К.: Олимпийская литература, 2003. – 424 с.
8. Вайнер Э. Н., Вольнская Е.В. Валеология. Учебный практикум. – М. Флинта: Наука, 2002. – 312 с.
9. Возрастная физиология и школьная гигиена: Пособие для студентов пед. ин-тов /Хрипкова А. Г., Антропова М. В., Фарбер Д. А. – М.: Просвещение, 1980. – 319 с.
10. Гігієна та охорона праці медичних працівників: [навч. пос.] / В. Ф. Москаленко, О. П. Яворовський, Д. О. Ластоков та ін.; за ред. В. Ф. Москаленко, О. П. Яворовського. — К.: Медицина, 2009. — 176 с.
11. Гончаренко М. С. Валеологический словарь. – Х., 1999. – 316 с.

12. Гончаренко М. С. Валеология в схемах. – Харьков, 2003. – 187 с.
13. Гончаренко М. С. Основы валеологического питания. – Харьков: ООО «Издательство Бурун Книга», – 2006. – 368 с.
14. Гончаренко, М. С. Діагностичні підходи до визначення стану духовного і морального здоров'я особистості: Навчальний посібник. / М. С. Гончаренко, Е. Т. Карачинська, В. Є. Новікова – Х.: Від-во Харк. нац. ун-ту імені В.Н. Каразіна, 2006.– 156 с.
15. Гончаренко, М. С. Валеопедагогічні аспекти духовності // Навчальний посібник для студентів вищих учбових закладів, Харків, 2007. – 400с.
16. Гончаренко М. С., Гончаренко А. В. Фитооздоровление населения Украины – Харьков, 2003. – 34 с.
17. Грибан В. Г. Валеология. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – 256 с.
18. Гриньова М. В. Методика викладання валеології: Навчально-методичний посібник. – Полтава: АСМІ. – 2003. – 220 с.
19. Даценко І.І. Гігієна праці і виробнича санітарія. / І. І. Даценко, М. Б. Шегедин, Н. В. Москвяк, О. Ю. Назар. — К.: Здоров'я, 2002. — 230 с.
20. Дубровский В.И. Валеология. Здоровый образ жизни. – М.: РЕТОРИКА-А, 2001. – 560с с.
21. Жидецький В. Ц. Основи охорони праці. Підручник — Львів: УАД, 2006 — 336 с.
22. Казин Э. М., Блинова Н. Г., Литвинова Н. А. Основы индивидуального здоровья человека. – М.: ВЛАДОС, 2000. – 192 с.
23. Касевич Н.М. Охорона праці та безпека життєдіяльності медичних працівників: [підручник] / Н. М. Касевич, К.І. Шаповал. — К.: КСВ «Медицина», 2010. — 248 с.
24. Маслоу, А. Психологія буття / Пер. з англ. – М.: Рефлбук; – К.: Вид-во «Ваклер», 1997. – 304 с.
25. Менделевич В.Д. Психология девиантного поведения. Учебное пособие. – СПб.: Речь, 2005. – 445 с.
26. Москаленко В. Ф. Право на охорону здоров'я у нормативно-правових актах міжнародного та європейського рівня. / В. Ф. Москаленко, Т. С. Грузєва, Г. В. Іншакова — Х.: ВПП «Контраст», 2006. — 296 с.
27. Методическое пособие по валеологическим аспектам диагностики здоровья// М. С. Гончаренко, Н. В. Самойлова. – Х., 2003. – 156 с.
28. Міхеєнко О. І. Валеологія: основи індивідуального здоров'я людини. – Суми: Університетська книга, 2010. – 448 с.
29. Охорона праці у фармацевтичній галузі: [навч. пос.] / О. В. Жуковина, О. І. Зайцев, О. І. Жуковина, Г. А. Грецька. — К.: Медицина, 432 с.
30. Помиткін Е. О. Психологія духовного розвитку особистості: / Е.О. Поміткін. – До: Від-во «Наша година», 2005. – 280 з
31. Попов С. В. Валеология в школе и дома (О физическом благополучии школьников). – СПб.: Союз, 1997. – 256 с.
32. Практикум по психофизиологической диагностике: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / Кол. авт. – М.: Гуманит. изд. Центр ВЛАДОС, 2000. – 128 с.
33. Психология здоровья: Учебник для вузов/ Под ред. Г. С. Никифорова. – СПб.: Питер, 2006. – 607 с.
34. Савченко В. Н., Яблчанский Н. И., Хворостинка В. Н., Сокол К. М. Лекарственные растения и фитотерапия – Харьков: «Гриф», 2004. – 272 с.
35. Смирнов В. М., Дубровский В. И. Физиология физического воспитания и спорта: Учеб. для студентов сред. и высш. учебных заведений. – М.: Изд-о ВЛАДОС-ПРЕСС, 2002. – 608 с.
36. Тель Л З. Валеология: Учение о здоровье, болезни и выздоровлении. – М.: ООО «Изд. Астрель», 2001. В 3-х томах. – Т.1 – 432 с. Т.2 – 480 с.

- 37.** Тимченко Г. М. Вікова фізіологія та валеологія: методичний посібник до практичних занять для студентів спеціальності «Здоров'я людини (Валеологія)» / Г. М. Тимченко. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. – 36 с.
- 38.** Тимченко Г. М. Методичні рекомендації з охорони праці для студентів філософського факультету. — Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2013. — 48 с.
- 39.** Тимченко А. Н. Основы биоритмологии: учебно-методическое пособие / А. Н. Тимченко. – Х. : ХНУ имени В. Н. Каразина, 2012. – 153 с.
- 40.** Тимченко Г. М. Загальні питання методики викладання «Основ здоров'я»: Метод. посібник до практичних занять з курсу «Методика викладання основ здоров'я». 2009. – Х.: ХНУ имени В. Н. Каразина, 2009. – 69 с.
- 41.** Хміль І.Ю. Законодавче забезпечення лікарської діяльності / І. Ю. Хміль, Б. В. Михайличенко, О. І. Артеменко. — К.: ВСВ «Медицина», 2010. — 208 с.
- 42.** Шахненко В. І. Основи фізичного здоров'я. Практичні роботи: навч.-метод. пос. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. – 160 с.